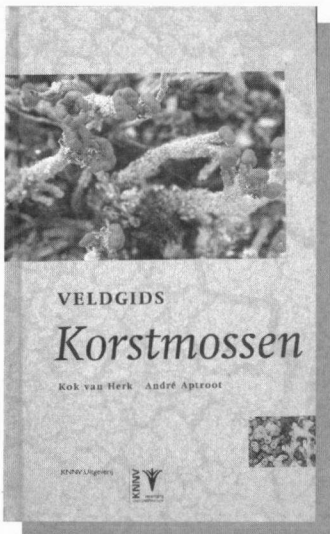

Nieuwe uitgaven

Veldgids Korstmossen

Deze veldgids is de opvolger van de in 1994 van dezelfde auteurs bij de KNNV Uitgeverij verschenen Veldgids Korstmossen. Vrijwel de enige overeenkomst tussen deze gidsen is de Rode heidelucifer die op beide omslagen prijkt (weliswaar verschillende foto's). De nieuwe uitgave is verder geheel herzien en behandelt voor het eerst alle 700 in ons land voorkomende soorten korstmossen. Meer dan 400 daarvan worden uitgebreid beschreven. De gids is dan ook drie keer zo dik als zijn voorganger.

De naam korstmos blijkt eigenlijk verkeerd gekozen. Want hoewel mossen en korstmossen vaak in één adem genoemd worden, zijn ze geheel niet aan elkaar verwant. Beter is het volgens de auteurs om de wetenschappelijke naam te hanteren: lichenen. In het boek staat dat pas aan het einde van de vorige eeuw (waarmee toch de 19-de eeuw bedoeld zal worden) ontdekt werd dat korstmossen uit een alg en/of een blauwwier en een schimmel bestaan, die nauw verstrengeld met elkaar leven.

De veldgids bevat niet alleen nuttige achtergrondinformatie over

bijvoorbeeld de korstmossenstudie, maar staat ook boordevol recente gegevens. Zo bestaat iedere soortbeschrijving uit een aantal vaste onderdelen: kenmerken, reacties, verwante soorten, verwarring, ecologie verspreiding en Rode Lijst. Er staan werkelijk prachtige foto's in die stuk voor stuk van de hand van Kok van Herk zijn. Deze vormen een bruikbaar hulpmiddel bij de determinatie van de soorten en zijn daar felicitelijk ook voor bedoeld. Want in tegenstelling tot de voorgaande gids ontbreekt in deze gids een determinatiesleutel. Een korstmos moet aan de hand van de foto's op naam gebracht worden. Om het risico dat je op die manier bij een verkeerde soort uitkomt zoveel mogelijk te ondervangen, wordt bij iedere soort onder het kopje 'verwarring' naar vergelijkende soorten verwezen. Mijn veldkennis van korstmossen is helaas niet toereikend genoeg om te kunnen beoordelen of deze manier van determineren ook daadwerkelijk werkt. Dat zal de praktijk uit moeten wijzen. Maar de foto's zijn er mooi genoeg voor! Vermoedelijk is het met korstmossen echter al net zo als met paddestoelen: in veel gevallen zal de twijfel blijven knagen. In zulke gevallen zullen experts uitsluitel moeten geven of moet een chemische kleurreactie definitief uitzwijken welke soort het betreft. Handige icoontjes ('substraatpictogrammen') maken het mogelijk om in één oogopslag te zien op welke ondergrond de betreffende soort voorkomt: op bomen (epifytisch), op (rotten) hout (lignicol), op steen (epilittisch) of op de grond (terrestrisch). Daarnaast geeft een kleurbaak aan hoe zeldzaam of algemeen een soort is, waarbij rood staat voor uiterst zeldzaam en blauw voor algemeen.

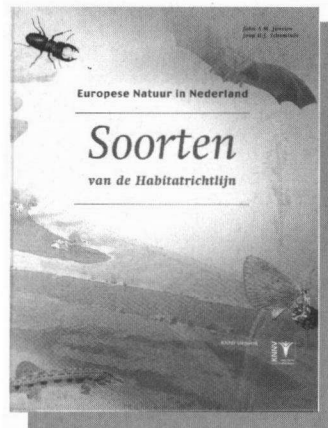
Prachtige, beeldende Nederlandse namen hebben ze ook, die korstmossen. Om er maar eens een paar van te noemen: Aspirokorst, Geel boerenkoolmos, Gewone tandpastakorst, Hamster-oortje, Inktspatkorst, Kauwgommos, Kroezig dooiermos, Muurzonnetje, Rond dambordje, Varkenspootje, Vliegenstrontjesmos of Zomersneeuw. En het leuke van korstmossen is dat ze het hele jaar door aanwezig zijn en dus in ieder seizoen bestudeerd kunnen worden.

Voortaan dus gewapend met deze nieuwe veldgids op pad om de bijzondere wereld van de korstmossen te ontdekken!

Kok van Herk & André Aptroot 2004. Veldgids Korstmossen. Veldgids nr. 19.

KNNV Uitgeverij, Utrecht. ISBN 90 5011 175 0. Formaat 12,5 x 21,0 cm, 421 pagina's, genaaid gebonden, full-colour, met foto's en verspreidingskaartjes. Prijs € 33,95 (KNNV-ledenprijs € 29,95). Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Karin Uilhoorn

Europese natuur in Nederland - Soorten van de Habitatrichtlijn

Europese natuur in Nederland is een boekenserie die een overzicht biedt over de gebieden en soorten die volgens 'Europa' in Nederland beschermd moeten worden in het kader van de Vogel- en Habitatrichtlijn. Eerder verscheen een deel over de te beschermen habitattypen (zie Twirre, jaargang 14, nr. 3); in dit tweede deel staan de soorten van de Habitatrichtlijn centraal.

De soorten die besproken worden zijn zogenaamde 'bijlage 2-soorten', in totaal 35. Van deze soorten worden kenmerken, ecologie, verspreiding en bescherming kort behandeld. De tekst wordt geïllustreerd met een verspreidingskaart, een foto van de soort en in veel gevallen een foto van de leefgebieden. Dat geeft op een goed leesbare wijze snel inzicht in de Habitatrichtlijnsoorten. Vooral handig voor ambtenaren die met ruimtelijke ordening en ontwikkeling bezig zijn, maar ook voor bijvoorbeeld natuur- en milieuorganisaties die procedures voeren.

Pakken we een soort bij de kop, bijvoorbeeld de Noordse woelmuis, dan staat er te lezen waar de soort door bedreigd wordt, wat de belangrijkste leefgebieden zijn en welke beschermende maatregelen er nodig zijn. Onder die belangrijkste leefgebieden wordt het Friese merengebied expliciet ge-

noemd (inclusief de Friese IJsselmeerkust). Ook staat te lezen dat voor het behoud van de soort het herstel van natuurlijk peilbeheer in boezemlanden, het aanleggen van eilandjes, het vergroten van het areaal aan natte rietvegetatie en het verbinden van belangrijke leefgebieden noodzakelijk is. Wat een gemis is, is dat soorten van de bijlagen 4 en 5 van de Habitatrichtlijn amper aandacht krijgen. Deze staan uitsluitend in een tabel vermeld, waardoor er over soorten als Groene glazenmaker en Heikikker geen enkele achtergrondinformatie wordt gegeven. Daarmee heeft men absoluut een kans laten liggen.

'Soorten van de Habitatrichtlijn' kan vooral voor beheerders, beleidsmensen en natuurbeschermers een belangrijk naslagwerk vormen. Het is prima leesbaar, ziet er mooi uit en geeft belangrijke informatie (ook al moet er voor sommige soorten in andere naslagwerken gespit worden). Het nog te verschijnen derde deel in deze boekenserie zal de in Nederland aangewezen gebieden van de Habitatrichtlijn behandelen. Wellicht kan men in dat deel vollediger zijn door niet alleen de door Nederland geselecteerde gebieden te behandelen, maar ook de niet-geselecteerde gebieden die wel de kwalificerende waarden in huis hebben. Want die gebieden zijn minstens zo belangrijk.

John A.M. Janssen & Joop H.J. Schaminée 2004. Europese natuur in Nederland - Soorten van de Habitatrichtlijn.

KNNV Uitgeverij, Utrecht i.s.m. onderzoeksinstituut Alterra. ISBN 90 5011 167 X. Formaat 21 x 27 cm, 112 pagina's, genaaid gebonden, full-colour met foto's en verspreidingskaarten. Prijs: € 24,95. Verkrijgbaar bij de boekhandel.

Romke Kleefstra